

WNF-plan: Veters los!

De natuur van Nederland zit in een strak corset. In de loop der jaren hebben mensen de veters van dit keurslijf steeds strakker aangetrokken. Hoe meer controle, hoe beter, was de gedachte. In de praktijk blijkt dat idee lang niet altijd juist. In het plan 'Veters los!' pleit WNF ervoor, de natuur weer lucht te geven.

De Lage Landen worden steeds lager en dat hebben we als Nederlanders aan onszelf te wijten. Om het land waarop we wonen en werken zo droog mogelijk te houden, voeren we zo veel mogelijk water zo snel mogelijk af naar zee. Ook het kostbare zoete water dat afkomstig is uit neerslag. In vochtige tijden merken we daar de gevolgen niet van. Maar in droge perioden moeten we vervuild rivierwater aanvoeren om kwetsbare natuurgebieden niet te laten uitdrogen. Eerst schoon water afvoeren, dan vies water toevoeren: het is een vreemde manier van waterbeheer. En kostbaar bovendien.

De kosten zullen in de toekomst alleen maar nog stijgen. Want doordat wij water afvoeren, zakt de bodem in het westen steeds verder weg. Tegelijkertijd stijgt de zeespiegel door veranderingen in het klimaat. We hebben dus steeds hogere dijken en sterkere pompen nodig om het water buiten de deur te houden.

Oplossing: Nederland als spons

Het zou veel verstandiger zijn als we de kracht van de natuur probeerden te gebruiken in plaats van die tegen te werken. Dat kan door de rivieren en de zee meer ruimte te geven. Zij kunnen de 'spons' die de Nederlandse delta is, laten vollopen met water dat langzaam weer afgegeven wordt. Samen met Natuurmonumenten, de Unie van Landschappen, de Stichting Natuur & Milieu en de Vogelbescherming heeft het Wereldnatuurfonds hiervoor een plan gemaakt.

'Veters los!' geeft water en natuur weer lucht. Het plan kenmerkt zich doordat het de problemen in samenhang bekijkt. Het gaat om het belang van de mens in samenhang met dat van de natuur. Versterking van de economische structuur kan hand in hand gaan met de ontwikkeling van de natuur. Dat is een ander uitgangspunt dan vroeger. Toen werd vaak gekeken welke schade het economisch leven aan de natuur toebracht. Vervolgens probeerde men die schade weg te werken. 'Veters los!' werkt niet meer achteraf, maar vooraf.

'Veters los!' gaat uit van een vermindering van het landbouwareaal. De ruimte die vrijkomt, kan gebruikt worden voor economische en natuurontwikkeling. Dat heeft veel voordelen, direct en indirect. Grotere veiligheid langs kust en rivieren bijvoorbeeld, doordat het water meer ruimte heeft. Meer natuur dichtbij huis. Grotere zoetwatervoorraden, ook voor de landbouw. Meer variatie in plant- en diersoorten. Betere drinkwaterwinning. Duurzame landbouw. Enzovoort, enzovoort. Het zijn allemaal bouwstenen voor een mooier en leefbaarder land.

De proef op de som

WNF en de andere organisaties achter 'Veters los!' stellen voor hun idee'n in 11 projecten uit te proberen. Dit kost in totaal 8,8 miljard gulden.

De elf projecten van 'Veters los!'

Natuurlijke monding Rijn en Maas
Westerschelde - open armen en bloemendijken
Ruimte voor Rijntakken
Zandmaas
Groene hart - rijzende zomp en

Zo zou het kunnen: het Hunzewater

Wat er kan gebeuren als de natuur weer lucht krijgt, blijkt uit het project Hunzewater waaraan WNF zijn medewerking verleent. Het gaat om het dal van de Hunze, een beek op de grens van de Drentse zandgronden en de voormalige hoogvenen van Oost-Groningen. Met steun van WNF, het Drents landschap, het Groninger landschap en de Drentse Waterleidingmaatschappij verandert een strakke afwateringsvaart hier in een boeiend natuurgebied.

Toen tientallen jaren geleden het hoogveen verdween, kwamen er aardappelakkers voor in de plaats. Omwille van de landbouw werd de slingerende Hunze veranderd in een afwateringsvaart. Ideaal was de situatie niet: de boeren ondervonden nog steeds veel wateroverlast. Op veel plaatsen in het beekdal komt helder kwelwater van de Hondsrug namelijk spontaan naar boven borrelen en wordt dan direct afgevoerd door de Hunze.

De akkers van de boeren worden nu aangekocht of geruild voor andere grond. Als het gebied niet langer wordt ontwaterd, kan het grondwater weer aan de oppervlakte komen. Dit 'kwelwater' is rijk aan ijzer en kalk, grondstoffen die veel plantensoorten nodig hebben. (Dit kwelwater wordt voor een deel ook als drinkwater gebruikt) In het beekdal kan daardoor weer rijke natuur ontstaan.

Snoeken en ringslangen

Het Hunzedal wordt een uitgestrekt landschap van rietmoeras en moerasbos, waar otters, snoeken, ringslangen en groene kikkers zich thuisvoelen. De rechte Hunze gaat weer kronkelen ('meanderen') en kan weer overstromen. Het gebied kan uitgroeien tot maar liefst 10.000 hectare. Daarmee wordt het een van de grootste aaneengesloten natuurgebieden van Nederland. Een gebied met omgevallen bomen waarop ijsvogels zitten. Met drassige open plekken, waarboven hemelsblauwe waterjuffers dansen. Een rimpeling trekt over het water: een otter, een bever, een muskusrat?